

вториятъ злъ и печално. А въ какво е криво времето и за единътъ и за другиятъ? Времето не накарва хората да работатъ; а хората накарватъ времето да имъ бъде по волята. Азъ ща ви кажа още веднашъ, че не може повече да са чѣка, защото ако почѣкаме още малко, то трѣба да закопаеме и отечеството си и свободата си. (Горѣщо.) Бѫлгаринътъ не може вече да чѣка, защото кръвъ не е остала вече въ жилите му! Я погледайте на нашето отечество и вижте го въ какво положение са то намира! (Сочи съ пърстъ камъ Русчукъ.) Тамъ е черенъ гробъ, който поглъща сичко, щото е за насъ скъпо, мило и свѣто. Честъта ни, щастието ни, свободата ни и сичко, щото е сладко за човѣкътъ, е закопано въ черната земя, обезчестено е, укаляно е. Ние сме полу живи трупове: половината отъ нашето човѣческо тѣло е отрѣзана и хвѣрлена на кучетата, за да наситятъ ненавистта си; нашата кръвъ са точки капка по капка, и твѣрде скоро нашите пиявици не ще да иматъ що да смучатъ и ще изѣдатъ и тѣлата ни. При сичките свои мѫки и тѣжакъ трудъ, бѫлгаринътъ днесъ гложде послѣдната кора хлѣбъ; но утре ще да отнематъ отъ него и нея, и той не ще да има съ какво да нахрани дѣцата си. Нашите господари днесъ още му дозволяватъ да живѣе въ кѫщата си; но утре той ще бѫде принуденъ да бѣга въ гората, да остави жената си и дѣцата си и да спаси главата си, и изъ шумакътъ, като звѣръ, той ще да гледа какъ безчестатъ дѫщерята му, какъ биятъ жената му, какъ колатъ дѣтето му и какъ палатъ кѫщата му.

Я съновъ.

А защо той тѣрпи? защо не вѣзстане?

Дѣдо Никола.

Стани по-напредъ ти, който си по-уменъ и по-разбрани, и той ще да трїгне слѣдъ тебе.